

ВИДИ ОБСТАВИН. ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЗВОРОТ

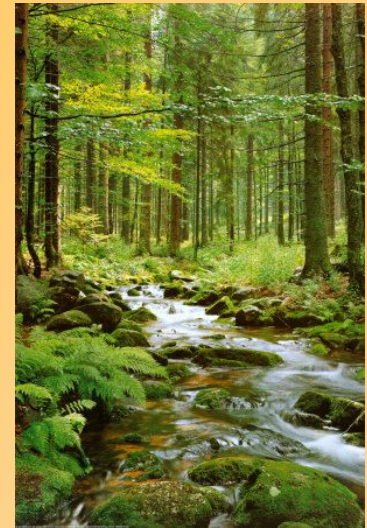
Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа»
«Електронний конструктор уроку»

Вибіркова робота на основі тексту

1. Виразно прочитати вірш.
2. Дібрати власний заголовок. Назвати слова, що відповідають на запитання *як? де? куди? у якій мірі?*
3. До якого члена речення належать подані слова

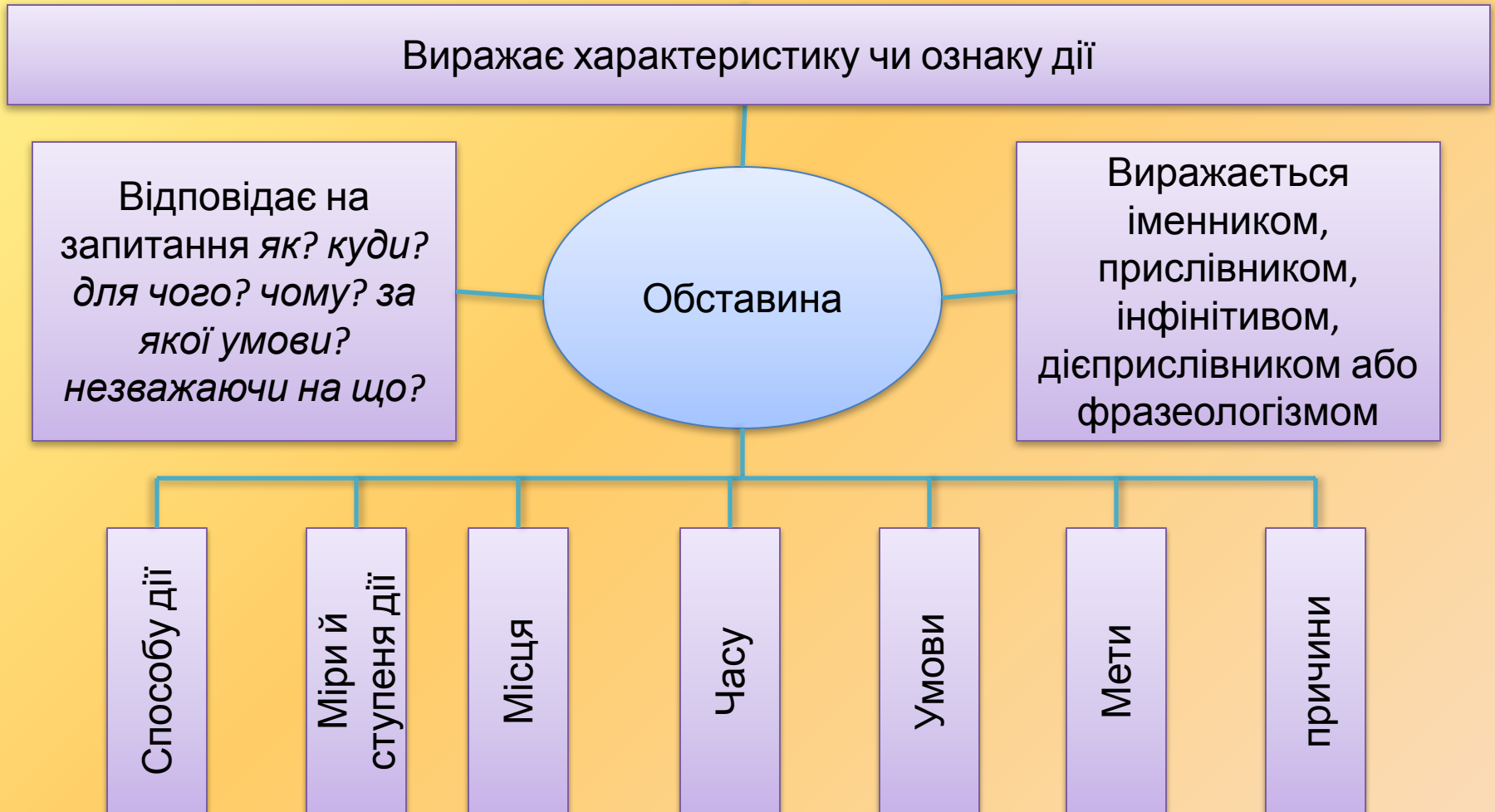

*На світ дивлюсь дитячими очима,
І бачу скрізь я сонце золоте,
Що відкрива чарівними ключами
Землі моєї серце молоде.
Тут все так просто, ясно і доступно
І я іду в незвідані краї.
Де всі казки шепочуть так чарівно.
Де є ліси, степи, квітки, гаї.
Тут в тебе є широкий простір літа
І все тут можна, все тут по плечу,
Тут незрівнянний шлях усім відкрито,
Тут піднімаюсь і в політ лечу.
Нехай не зникне цей політ чудовий,
Дитинство мрією літа, як журавлі.
По всій планеті, в Україні і Молдові,
Там, де живуть вкраїнці на землі.
(О. Медведенко)*

Коллективне опрацювання опорної схеми.

Розглянути схему. Запам'ятати, що означає обставина, на які запитання відповідає, чим виражається. Сформулювати повне визначення обставини як другорядного члена речення.

Пояснювальний диктант

1.Списати. Назвати фразеологізми, визначити їх синтаксичну роль. Указати на вид обставин.

2.Замінити фразеологічні звороти синонімічними словами з довідки.

Довідка: повністю, на світанку, недбало, посередньо, легко, скрізь, раптово, відразу ж, незвичайно сильно.

Види обставин за значенням

Види обставин	На які запитання відповідають	Приклади
1. Способу дії	як? яким способом?	Звичаї об'єднують окремих людей в один народ, в одну націю (О. Воропай)
2. Міри й ступеня	наскільки? якою мірою?	У хаті ще більше потемніло (Панас Мирний)
3. Місця	де? куди? звідки?	На скелястих берегах річки Кам'янки росло кілька десятків верб, в'язів, по-одинокі липи та дикі груші (П. Позняк)
4. Часу	коли? як довго? відколи? доки?	Урочисте відкриття парку «Софіївка» відбулося у травні 1802 року (П. Позняк)
5. Причини	чому? від чого? через що? з якої причини?	Од хвилювання Тетяна не могла спокійно говорити (С. Васильченко)
6. Мети	з якою метою? для чого? нащо?	Сюди за щастям я забрів (В. Сосюра)
7. Умови	за якої умови? у якому випадку?	Невдовзі під гучні оплески в супроводі своєї дружини з'явився кремезний, літніх років чоловік (В. Скуратівський)
8. Допустовості	незважаючи на що?	Наперекір утискам царського двору

Творче конструювання

1. Скласти речення так, щоб подані фразеологізми виступали в ролі обставин.
2. Визначити вид обставин.

Як один день, зверху донизу, за тридев'ять земель, до останньої крихти.

Дослідження-відновлення

1. Відновити прислів'я і приказки, вставивши замість крапок обставини з довідки. Дати повну характеристику обставини, скориставшись схемою.

1. Добре діло твори... **2.** Доброму ... добре. **3.** Добре ... пам'ятається. **4.** Правда і ... не втоне. **5.** Кривда людська ... вилазить. **6.** ... не вмирають (Нар. творчість).

Довідка: довго, сміло, в морі, боком, від щастя, скрізь.

2. Зробити синтаксичний розбір четвертого речення. Дати характеристику головним членам.

Дослідження-аналіз на основі тексту

1. Прочитати. Знайти обставини й визначити їх вид.
2. З'ясувати, до якого члена речення вони належать.
3. Списати, замість крапок уставляючи обставини інших видів.
4. Пояснити лексичне значення виділених слів.

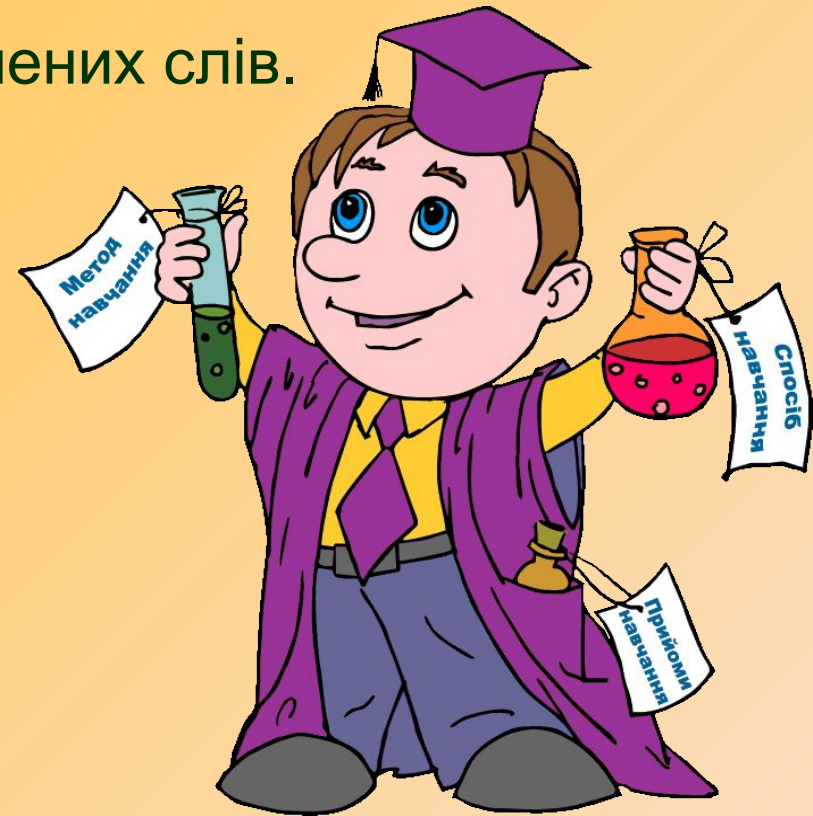

СХЕМА характеристики обставини

1. Виділити в реченні обставину (підкреслити її)

2. З'ясувати, з яким членом речення вона пов'язується й на яке запитання відповідає

3. Визначити вид обставина

способу дії

міри й ступеня дії

місця

часу

умови

мети

причини

допусту

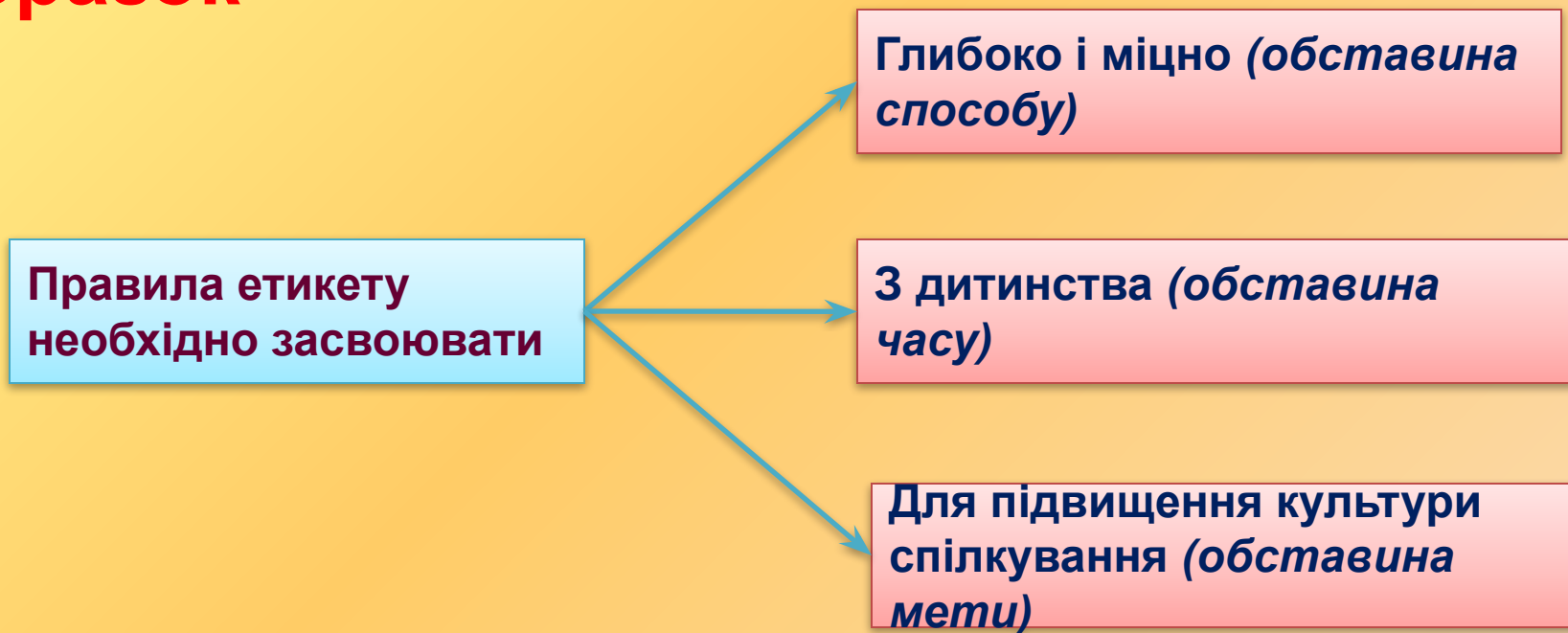
4. Визначити спосіб вираження обставини

Творче моделювання

1. Поширити речення обставинами відповідно до їх виду, зазначеного в дужках. Указати на спосіб вираження обставин.

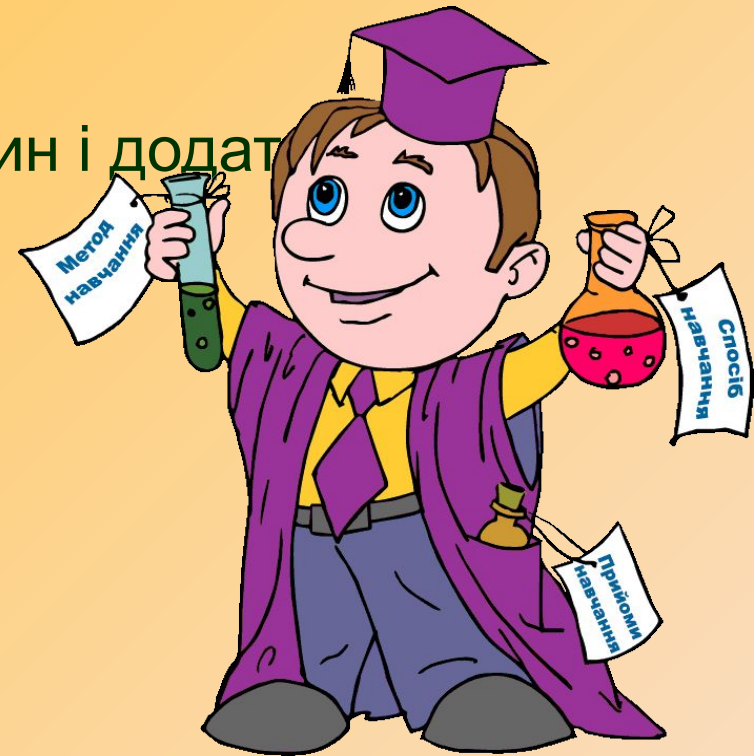
2. Дослідити, чи можна вважати змодельовані речення граматичними синонімами. Свою думку обґрунтувати.

Зразок

Дослідження-зіставлення

1. Виразно прочитати вірш. Виділити обставини, визначити їх вид.
2. Дослідити, які виділені слова виступають обставинами, а які — додатками.
3. Свій вибір умотивувати.
4. Указати на спосіб вираження обставин і додатків.

Пунктуаційний практикум

- 1.Списати, розставляючи потрібні розділові знаки.
- 2.Указати на слова, яких стосуються порівняльні звороти.
- 3.Визначити їх синтаксичну роль.

ЛІНГВІСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

1.Прочитати. Дослідити, чи мають порівняльне значення виділені сполучення слів.

2.Записати, додаючи до виділених словосполучень сполучник як. Яким розділовим знаком ви відокремите порівняльні звороти?

*Плили хмарини, немов перлини.
Їх вид рожевий — уста дитини!
Набігли тіні — і... ждуть долини.
Пробігли тіні — сумні хвилини:
Плили хмарини чужі, далекі.
(П. Тичина)*

Знання вісти тій експеримент

1. Замість виділених слів у словосполученнях вставити фразеологізми з довідки. Скласти й записати речення. Довести, чи потрібна кома перед сполучником як.

Довідка: як вилизана; як п'ятака дав; як свої п'ять пальців; як проклятий; як слимак; як з води; як сич.

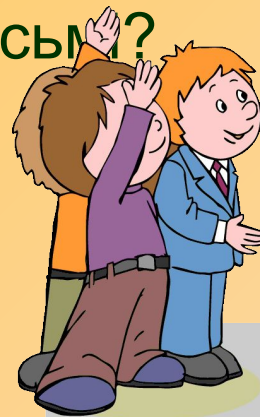
2. Виділити головні члени у складених реченнях.

3. Дослідити, чи всі фразеологізми виконуватимуть роль обставини.

Подумати й дати відповіді на запитання:

1. Який другорядний член речення називається обставиною? Якими частинами мови виражається обставина найчастіше?
2. На які групи за значенням поділяються обставини? До кожної групи дібрати власні приклади.
3. Що називається порівняльним зворотом?
4. Назвати граматичні форми вираження порівнянь. Навести приклади.
5. Як виділяється порівняльний зворот в усному мовленні й на письмі?
6. Яку роль виконують порівняння в художньому мовленні?

Домашнє завдання

Про які факти із життя Г. Сковороди вам відомо?
Скористатись за потреби довідковою літературою. Висловити власне ставлення до життєвих принципів філософа.
Оформити це у вигляді міні-твору, використовуючи обставини, різні за значенням

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

© ТОВ «Видавнича група "Основа"», 2011

Джерела:

1. Нікішина Т. В. Усі дидактичні матеріали з української мови у 8 класі. — Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 224 с.
2. Омельчук С. А., Ляшкевич А. І. Усі уроки української мови у 8 класі / упор. С. А. Омельчук / С. А. Омельчук, А. І. Ляшкевич — Х.: Вид. група «Основа», 2009. — 331 с.
3. Омельчук С. А. Сучасний урок української мови у 8 класі / уклад. С. А. Омельчук / С. А. Омельчук, А. Ф. Соломахін, М. В. Чаловська — Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 200, с.
4. Федоренко В. Л. Мовні цікавинки. Нестандартні дидактичні матеріали. — Х.: Вид. група «Основа», 2006. — 320 с.